

พจนานุกรมสุขภาพ

หลักสูตรการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๔๐ ชั่วโมง กลุ่มพาณิชย์กรรมและบริการ

ความเป็นมา

การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการพัฒนาประชากรของประเทศให้ มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาการว่างงาน และส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์ ๒๕๕๕ ภายใต้กรอบเวลา ๒ ปี ที่จะพัฒนา ๕ ศักยภาพของพื้นที่ใน ๕ กลุ่มอาชีพใหม่ ให้สามารถแข่งขันได้ใน ๕ ภูมิภาคหลักของโลก ให้ประชาชนได้มีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง และมีงานทำอย่างยั่งยืน

สภาพสังคมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่นด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก ประชากรมนุษย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ทรัพยากรธรรมชาติ ถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว และไม่เพียงพอกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น มนุษย์จึงประสบปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย โดยเฉพาะด้านการดำรงชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้อง ยิงที่มนุษย์เราจะต้องสร้างสิ่งทดแทนเพื่อการอยู่รอดโดยวิธีการต่างๆ

การนวดแผนโบราณ เป็นทั้งศาสตร์และศิลปะที่มีมาตั้งแต่โบราณกาลเกิดขึ้นจากสัญชาตญาณเบื้องต้น ของการอยู่รอดเมื่อมีอาการปวดเมื่อยและเจ็บป่วย ตนเองหรือผู้ใกล้ชิดเคียงมักจะลูบไล้บีบวดบริเวณดังกล่าว ทำให้อาการปวดเมื่อยคลายลง ที่แรกก็เป็นไปโดยไม่ได้ตั้งใจ ต่อมาเริ่มสังเกตเห็นผลของการบีบวดในบางจุดหรือบางวิธีที่ได้ผลจึงเก็บไว้เป็นประสบการณ์และกลายเป็น ความรู้ที่สืบทอดกันต่อ ๆ มาหลายคน การนวดจึงกลายมาเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีบทบาทบำบัดรักษา อาการหรือโรคร้ายบางอย่าง

การนวดเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในแผ่นดินสมัยอยุธยา ประมาณปี พ.ศ. ๒๓๐๐ ได้เริ่มมีการเขียนตำราเกี่ยวกับการนวดไว้โน โบลาน โดยจารึกไว้เป็นภาษาบาลี ในปี ๒๓๑๐ กรุงศรีอยุธยาถูกพม่าเผาจนเสียหายอย่างหนักตำราเกี่ยวกับการนวดเหล่านี้พลอยสูญหายไปด้วย เนื่องจากถูกเผา ยังคงเหลือเล็กน้อยเพียงบางส่วน จึงไม่มีการประมวลความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนโบราณอย่างเป็นทางการ

ต่อมาในรัชกาลที่ ๑ ถึง รัชกาลที่ ๕ ได้มีการจัดทำตำราแผนนวดและมีการสอนวิชาหมอนวดให้กับนักเรียนแพทย์ในชั้นปีที่ ๓ ในโรงเรียนราชแพทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย แต่ภายหลังเลิกสอนไปโดยไม่ทราบสาเหตุ ในสมัยรัชกาลที่ ๕ และสมัยรัชกาลที่ ๖ ผู้ที่มีชื่อเสียงมากในขณะนั้น คือ หมออินทเวตดา ซึ่งเป็นหมอนวดในราชสำนัก ได้ถ่ายทอดวิชานวดทั้งหมด ให้แก่ บุตรชาย คือ หมอชิต เศษพันธุ์ ซึ่งต่อมาได้ถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ลูกศิษย์ ความรู้เกี่ยวกับการนวดแผนโบราณนั้นเริ่มแพร่หลายและเปิดกว้างสำหรับบุคคลทั่วไปเมื่อประมาณ ๓๐ ปีมานี้

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้มีการริเริ่มตั้งสถานศึกษาที่ขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ในด้านการรักษา โดยใช้ยาสมุนไพรและการนวดขึ้นเป็นครั้งแรก ในประเทศไทย โดยมี อาจารย์ใหญ่ สีตวาทีน เป็น นายกสมาคมคนแรก และเป็นผู้ถ่ายทอดวิชานวดในครั้งนั้นด้วย

การนวดแผนไทยเป็นศาสตร์และศิลปะประจำชาติซึ่งมีบทบาท ในการแก้ไขปัญา ความเจ็บปวดต่างๆ ของคนไทย ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน การดำเนินการฟื้นฟู การนวดแผนไทยที่ผ่านมา

ในภาคประชาชน และภาครัฐ ได้ทำให้การนวดไทย เป็นที่ยอมรับของสังคม การแพทย์แผนไทย ที่มีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพ และบำบัดรักษาอาการป่วยของประชาชนมากยิ่งขึ้น ด้วยเห็นความสำคัญนี้ ทำให้ผู้สอนจัดทำหลักสูตรวิชาชีพแพทย์แผนไทย ประเภทการนวดศีรษะ และนวดใบหน้า กดจุดคลายเครียด สำหรับการอบรม และการถ่ายทอดความรู้ในสถาบัน เพื่อให้เป็นมาตรฐานในการเรียน การสอน การประเมินผล และการทดสอบ ความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้เรียน สามารถนำไปประกอบอาชีพ พร้อมทั้งสร้างรายได้

อาชีพการนวดเพื่อสุขภาพจึงเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญในชุมชนและเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับบุคคลและครอบครัวได้อย่างมั่นคง หลักสูตรอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพนี้ จึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการเลือกเรียนอาชีพในกลุ่มพาณิชยกรรม

หลักการ

๑. เป็นหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาสาระภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติจริง ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประกอบอาชีพได้จริงอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรมจริยธรรม
๒. เป็นหลักสูตรที่เน้นการดำเนินงานร่วมกับเครือข่าย สถานประกอบการ เพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาดูงาน
๓. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ
๔. เป็นหลักสูตรที่เน้นการใช้ศักยภาพ ๕ ด้านในการประกอบอาชีพ ได้แก่ ศักยภาพด้าน ทรัพยากร ภูมิอากาศ ภูมิประเทศและทำเลที่ตั้ง ศิลปวัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิต และด้านทรัพยากรมนุษย์

จุดหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังนี้

๑. มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง
๒. ตัดสินใจประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณธรรมจริยธรรม
๓. มีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
๔. มีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๕. มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย

มี ๒ กลุ่มเป้าหมาย คือ

๑. ผู้ที่ไม่มีอาชีพ
๒. ผู้ที่มีอาชีพและต้องการพัฒนาอาชีพ



ระยะเวลา

จำนวน	๔๐	ชั่วโมง
ภาคทฤษฎี	๑๐	ชั่วโมง
ภาคปฏิบัติ	๓๐	ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

เรื่องที่ ๑ ช่องทางการประกอบอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๔ ชั่วโมง

- ๑.๑ ความสำคัญและลักษณะทั่วไปของการประกอบอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑ ชั่วโมง
- ๑.๒ ความเป็นไปได้ในการเลือกประกอบอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ วิธีการนวดพื้นฐาน จำนวน ๑ ชั่วโมง
- ๑.๓ แหล่งการเรียนรู้ / ภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑ ชั่วโมง
- ๑.๔ ทิศทางพัฒนาการประกอบอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๒ ทักษะการประกอบอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๓๐ ชั่วโมง

ขั้นตอนการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการนวดเพื่อสุขภาพ มี ๓ เรื่อง จำนวน ๓๐ ชั่วโมง ดังนี้

๑. การนวดศีรษะแบบอินเดีย และนวดหน้ากดจุดคลายเครียด จำนวน ๑๐ ชั่วโมง
๒. การนวดคลายไขมัน จำนวน ๑๐ ชั่วโมง
๓. การนวดฝ่ามือนิ้วมือ จำนวน ๑๐ ชั่วโมง

๑. การนวดศีรษะแบบอินเดีย และนวดหน้ากดจุดคลายเครียด จำนวน ๑๐ ชั่วโมง

๑. ความรู้ทั่วไป การนวดศีรษะแบบอินเดีย และนวดหน้ากดจุดคลายเครียด จำนวน ๑ ชั่วโมง
๒. เรียนรู้เกี่ยวกับ กายวิภาคศาสตร์ / สรีระวิทยาของมนุษย์ จำนวน ๑ ชั่วโมง
๓. เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคการนวดศีรษะแบบอินเดีย และ คอ บ่า ไหล่ จำนวน ๒ ชั่วโมง
๔. เรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิค การนวดใบหน้า กดจุดคลายเครียด จำนวน ๒ ชั่วโมง
๕. ทบทวนการนวดศีรษะแบบอินเดีย นวดใบหน้า กดจุดคลายเครียด จำนวน ๒ ชั่วโมง
๖. ทดสอบภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จำนวน ๒ ชั่วโมง

๒. การนวดคลายไขมัน จำนวน ๑๐ ชั่วโมง

๑. เทคนิคการนวดคลายไขมันหน้าท้อง จำนวน ๓ ชั่วโมง
๒. ทฤษฎีเกี่ยวกับอาการที่เหมาะสมของการลดเซลล์ไขมัน และการนวดคลายไขมันที่ต้นแขน จำนวน ๒ ชั่วโมง
๓. เทคนิคการคลายไขมันที่ต้นขา จำนวน ๒ ชั่วโมง
๔. ทดสอบภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ จำนวน ๓ ชั่วโมง

๓. การนวดฝ่ามือนิ้วมือ

๑. เทคนิคการนวดฝ่ามือและนิ้วมือ
๒. การสอนการนวดตั้งแต่ต้นแขนจนถึงฝ่ามือ นิ้วมือ
๓. สอนเทคนิคการนวดรักษา หรือแก้อาการต่าง ๆ
เช่น นิ้วล็อค มือชา นิ้วชา เป็นต้น
๔. ทดสอบภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

จำนวน ๑๐ ชั่วโมง

จำนวน ๒ ชั่วโมง

จำนวน ๒ ชั่วโมง

จำนวน ๓ ชั่วโมง

จำนวน ๓ ชั่วโมง

เรื่องที่ ๓ การบริหารจัดการในการประกอบอาชีพนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๔ ชั่วโมง

๑. การประชาสัมพันธ์และจัดทำฐานข้อมูลของผู้รับบริการ
๒. กำหนดราคาในการให้บริการนวดเพื่อสุขภาพ
๓. ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และมีแนวทางในการจัดการความเสี่ยง ในการประกอบธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพ
๔. ศึกษาข้อมูลการตลาดและวิเคราะห์ความต้องการของตลาด
๕. กำหนดเป้าหมายและแผนการตลาดของธุรกิจเพื่อสุขภาพ
๖. วางแผนการลงทุนในธุรกิจ การส่งเสริมการให้บริการนวดเพื่อสุขภาพ

เรื่องที่ ๔ โครงการประกอบอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๒ ชั่วโมง

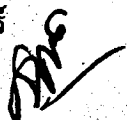
- ๔.๑ ความสำคัญของโครงการประกอบอาชีพการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑ ชั่วโมง
- ๔.๒ ประโยชน์ของโครงการประกอบการนวดเพื่อสุขภาพ จำนวน ๑ ชั่วโมง

การจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. ศึกษาภาคทฤษฎี จากเอกสารและจากวิทยากรผู้สอน
๒. ศึกษาดูงานจากสถานประกอบการ
๓. ฝึกปฏิบัติการนวดตามขั้นตอน ในหลักสูตร
๔. เข้ารับการทดสอบ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

สื่อการเรียนรู้

๑. คู่มือการนวดศีรษะแบบอินเดีย และนวดกดจุดคลายเครียด
๒. คู่มือการนวดคลายไขมัน
๓. คู่มือการนวดฝ่ามือ นิ้วมือ
๔. น้ำมันหอมระเหย นวดศีรษะแบบอินเดีย
๕. น้ำมันนวดคลายไขมัน
๖. เครื่องมืออบสมุนไพร
๗. เอกสารประกอบการเรียนการสอน
๘. โปสเตอร์
๙. VCD



การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานการนวดเพื่อสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ๓๐ คน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง

หมายเหตุ หลักสูตรนวดเพื่อสุขภาพนี้ได้ปรับปรุงมาจากหลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจากหลักสูตร ๑๐๐ ชั่วโมงเป็นหลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง

การวัดและประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพเพียงพอ สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเอง ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินผ่านตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐
๓. มีผลงานการนวดเพื่อสุขภาพที่ได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ๓๐ คน ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

เอกสารหลักฐานการศึกษา

๑. หลักฐานการประเมินผล
๒. วุฒิบัตรออกโดยสถานศึกษา
๓. ทะเบียนคุมวุฒิบัตร

การเทียบโอน

ผู้เรียนที่จบหลักสูตรนี้สามารถนำไปเทียบโอนผลการเรียนรู้กับหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ในสาระการประกอบอาชีพรายวิชาเลือกที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้นในระดับใดระดับหนึ่ง

หมายเหตุ หลักสูตรนวดเพื่อสุขภาพนี้ได้ปรับปรุงมาจากหลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจากหลักสูตร ๑๐๐ ชั่วโมงเป็นหลักสูตร ๔๐ ชั่วโมง